

C

592

/5-7

1963

ZPRÁVY

Československé psychologické
společnosti

při Československé akademii věd

V

1963

č. 7

ZPRÁVY

ČESKOSLOVENSKÉ PSYCHOLOGICKÉ
SPOLEČNOSTI

PŘI ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMII VĚD

JSOU ORGÁNEM ČSPS

ROČNÍK V - ČÍSLO 7

ČSPS, PRAHA 1, HRADČANSKÉ NÁMĚSTÍ 5

Zprávy Československé psychologické společnosti vydává ČSPS
pro své členy.

Vycházejí neperiodicky podle potřeby.

R e d a k c e :

Vedoucí redaktor: prof. dr. Vladimír Tardy

Tajemník redakce: Věra Bokorová, prom. psych.

Členové redakce: dr. Boleslav Bárta, dr. Jozef Dániel, dr. Martin Jurčo,
dr. Jaroslav Koch, Eliška Singerová.

Adresa redakce: Praha 1, Hradčanské nám. 5.

O B S A H

Rezoluce z I. sjezdu slovenských psychologů	7
Konference na téma „Současný stav výzkumu myšlení“	8
ZPRÁVY Z ÚSTŘEDÍ	
Zpráva o činnosti ČSPS v r. 1962	11
Přehled práce a další perspektivy SPS	15
Činnost Komise pro diagnostické pomůcky	17
Sekce teoreticko-metodická	19
Sekce pedagogická	19
Sekce ekonomická	21
Sekce zdravotnická	22
ZPRÁVY Z OBLASTÍ	
OS v Havlíčkově Brodě	23
OS v Hradci Králové	23
OS v Kroměříži	26
OS v Plzni	26
OS v Praze	28
OS v Táboře	30
ZAHRANIČNÍ OKÉNKO	
XV. Mezinárodní kongres pro užitou psychologii	32
BIBLIOGRAFIE	
Zprávy Akademie pedagogických věd RSFSR	34
Bibliografie ekonomické psychologie	35
Významový slovník základních psychometrických termínů	38
Příloha I. - Bibliografie ekonomické psychologie	
Příloha II. - Bibliografie psychologických publikací v jazyku anglickém (1952—1961)	

REZOLÚCIA

Z I. SJAZDU SLOVENSKÝCH PSYCHOLÓGOV

V dňoch 8.—10. IV. 1963 zišli sa v Smoleniciach slovenskí psychológovia na svoj prvý sjazd. Jeho cieľom bolo podať prehľad o súčasnom stave riešenia otázok psychológie dieťaťa a mládeže, zhodnotiť ich spoločenský dosah ako aj načrtnúť hlavné smery ďalšej práce.

Prednesené referáty a diskusia ukázali, že vytyčený cieľ sjazdu bol v podstate dosiahnutý. Potvrdilo sa, že psychológovia sa dnes podieľajú na formovaní našej novej generácie významnou mierou, a to najmä na úsekoch výchovno-vzdelávacej, politicko-kultúrnej a zdravotníckej starostlivosti. V podmienkach socialistickej spoločnosti došlo k podstatnému rozvoju nielen tvorivej bádateľskej práce ale i prospešnej práce rutinnej.

Z analýzy súčasných i perspektívnych spoločenských potrieb však vyplýva, že treba podstatne urýchliť rozvoj tejto psychologickéj práce, a to vo viacerých smeroch.

1. Predovšetkým je naďalej nutné prehĺbovať ideovú zameranosť rozpracovávaním marxistickej metodológie so súčasným zvyšovaním odbornej náročnosti každej psychologickéj práce. Pri vytyčovaní a riešení výskumných úloh treba nutne vychádzať z najaktuálnejších potrieb našej spoločnosti a pri ich realizácii treba prihliadať na celoštátne hľadisko.

2. V súčasnosti za najdôležitejšie úseky psychologického skúmania sa považujú otázky rodinnej, predškolskej a školskej výchovy, ako aj rôznych organizácií združujúcich detí a mládež. Osobitnú pozornosť pritom treba venovať prevencii a náprave sociálno-patologických prejavov a psychických porúch detí a mládeže.

3. Konkrétny výskum treba sústrediť najmä na sociálno-psychologické činitele rodinného prostredia, vypracovávanie noriem ontogenézy psychiky nášho dieťaťa, otázky skvalitnenia poznávacích procesov, skúmanie psychologických zákonitostí výchovno-vzdelávacieho procesu, teóriu a prax psychologicky podloženej profesionálnej orientácie, analýzu charakterotvor-

ného procesu, príčiny javov inadaptability a rozpracovávanie metód používaných vo výchovno-poradenskej a klinickej praxi.

4. K zabezpečeniu vytýčených úloh psychologického výskumu a k uplatňovaniu psychologických poznatkov v praxi je treba:

a) prostredníctvom kolégií Akadémie a odborných komisií ministerstiev zamerať psychologické pracoviská na konkrétne riešenie hlavných úloh a túto prácu koordinovať;

b) podstatne rozšíriť výchovu odborných psychologických kádrov a skvalitňovať ich pripravenosť zavedením postgraduálneho školenia a získavaním vedeckých hodností;

c) cestou Ústredného výboru ČSPS podniknúť účinné kroky na vyriešenie pracovného zaradenia a pracovnej náplne psychológov v jednotlivých úsekoch praxe;

d) vybudovať systém vedecko-technických informácií využitím kapacity väčších psychologických pracovísk;

e) vypracovať základné učebné texty jednotlivých psychologických disciplín, predovšetkým z genetickej psychológie, psychológie a patopsychológie dieťaťa a zo základných diagnostických metód, zabezpečiť sprístupnenie psychologických vyšetrovacích pomôcok odborným pracovníkom a venovať zvýšenú pozornosť, resp. vypracovať systém odbornopopularizačnej činnosti.

Účastníci I. psychologického sjazdu si uvedomujú závažnosť a náročnosť svojej práce a vyslovujú presvedčenie, že ich realizácia si vyžaduje spoločné úsilie všetkých psychológov jednotlivých psychologických pracovísk a orgánov Slovenskej psychologickéj spoločnosti, pričom sú odhodlaní svojím úsilím prispieť k dobudovaniu našej socialistickej spoločnosti.

ZPRÁVA O KONFERENCI O SOUČASNĚM STAVU VÝZKUMU MYŠLENÍ V ČSSR, KTERÁ SE KONALA V LEDNU 1963 V OLOMOUCI

Pedagogická sekce Čs. psychologické společnosti a katedra psychologie filosofické fakulty UP v Olomouci pořádaly ve dnech 22. a 23. ledna 1963 konferenci „O současném stavu výzkumu myšlení v ČSSR.“ Porady se zúčastnili pracovníci, kteří se zabývají touto problematikou i zájemci o tuto otázku, celkem 51 účastníků. Bylo předneseno 14 referátů. Kromě úvod-

ního teoretického referátu byly ostatní referáty koncipovány jako zprávy o vlastním výzkumu referentů.

Konference byla zahájena předsedou pedagogické sekce Čs. psychologické společnosti a vedoucím katedry psychologie filosofické fakulty UP v Olomouci doc. Dr. Emilem Holasem. Za děkanát filosofické fakulty uvítala hosty doc. Dr. Ida Rochowanská, proděkanka fakulty.

Úvodní referát na téma **K teoretickým problémům myšlení** přednesl prof. Dr. Vladimír Tardy. V obsáhlém referátě byly rozebrány všechny znaky myšlení a charakterizovány nejdůležitější koncepce procesu myšlení.

Doc. Dr. Fr. Jiránek se zaměřil ve svém referátě **K otázce měření myšlenkových struktur**, především na objasnění otázek vztahové teorie, která je východiskem výzkumů i jeho spolupracovníků (ss. Lomová, Holubář, Kotásková). Druhou částí referátu byla zpráva o výzkumu schopnosti určování délky u žáků.

Dr. B. Lomová podala obšírnou zprávu o výsledcích svého výzkumu **Abstrakce pořadacích vztahů u dětí předškolního věku**.

Z referátu Dr. Zd. Holubáře **Abstrakce základního syntaktického vztahu ve větě u žáků mladšího školního věku** vyplynul návrh mluvnické propedeutiky jako myšlenkové přípravy žáků pro zvládnutí mluvnických pojmů.

Referáty s. Jiráňka, Lomové a Holubáře ukázaly, jak úspěchy logiky dávají nové možnosti psychologickému výzkumu.

ScC Zd. Kotásková referovala o dvou výzkumech **K problému funkční stálosti u dětí**.

ScC H. Pešinová v referátu **Vztahy mezi řečí a myšlením ve vyučovacím procesu** podala zprávu o metodice, kterou se snažila postihnout vztah myšlení a intonace.

Za nepřítomného Dr. J. Růžičku přečetl jeho referát **O experimentálním studiu utváření pracovní metody** prof. Dr. Vl. Tardy.

Úvodem k referátům pracovníků katedry psychologie v Olomouci (Holas, Jochmanová, Valoušek, Osladilová) objasnil doc. Dr. Holas v referátu **K terminologii zobecňování a problematice experimentu** základní pojmy a zdůvodnil je.

Dr. A. Jochmanová ukázala v příspěvku **Závislost zobecnění na rozmístění a uspořádání informací** důležitost stanovení přesného počtu znaků podnětů a sledu jejich postupné aplikace.

Dr. Ch. Valoušek sledoval v referátu **Zobecňování optických a akustických podnětů** otázku větší či menší obtížnosti zobecňování jednak optických a akustických podnětů, jednak názorných a abstraktních podnětů.

Dr. Osladilová se v referátu **Funkce negativních podnětů v zobecňování** zaměřila především na otázku, zda urychlují negativní podněty zobecňování.

Doc. Dr. Holes ve sdělení **Analýza v zobecňování** referoval o průběhu analýzy při zobecňování, jak se mu jevila ve výpovědi pokusných osob.

Referáty všech čtyř pracovníků katedry psychologie v Olomouci se zabývaly různými aspekty problematiky zobecňování.

Dr. J. Jurčo referoval o předběžných výsledcích výzkumu u dětí předškolního a školního věku: **Vývin myslenia u detí na základe použitia metódy opisu obrázku.**

Dr. V. Janák ukázal v referátu **Indukční systém** na možnost matematicko-logického zachycení indukce.

Po všech referátech se rozvinula bohatá diskuse (56 diskusních příspěvků). Program konference byl přesně dodržen a byl také splněn plánovaný požadavek, aby diskusi bylo věnováno stejně mnoho času jako referátům. Prof. Dr. A. Jurovský v závěrečném hodnocení uvedl jako hlavní klady konference:

- a) Monotematicčnost zasedání, která dovoľovala soustředit se hlouběji na danou tematiku.
- b) Snahu experimentálně řešit otázky myšlení.
- c) Byl podán poprvé přehled o současném stavu výzkumů myšlení.

Je žádoucí, aby se v budoucnu v určitých časových intervalech scházeli pracovníci z této oblasti výzkumu, vyměňovali si své zkušenosti a v plodné diskusi si tříbili své závěry. Olomoucká konference byla slibným začátkem.

D. Osladilová

ZPRÁVY Z ÚSTŘEDÍ

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČSPS V R. 1962

Čs. psychologická společnost se v hlavních bodech svého plánu práce na r. 1961/62 opírala o směrnice formulované v rezoluci z I. sjezdu čs. psychologů:

1. Péče o zlepšování odborné úrovně čs. psychologů a rozvoj psychologie u nás.
2. Zintenzívnění styků se zahraničními národními psychologickými společnostmi a s mezinárodními psychologickými asociacemi.
3. Utužení a prohloubení spolupráce s vědeckými společnostmi příbuzných oborů.
4. Péče o rozvoj a dobrou úroveň popularizace psychologických poznatků u nás.
5. Péče o rozšiřování možností uplatnění psychologie u nás.
6. Rozšiřování ediční činnosti.
7. Rozšiřování členské základny.

V rámci péče o zvyšování odborné úrovně čs. psychologů a rozvoj psychologie u nás byly svolány celostátní pracovní porady odborných sekcí ČSPS, které jsou vlastním fórem odborné práce Společnosti.

Činnost sekcí: a) pedagogické
b) zdravotnické
c) ekonomické
d) teoreticko-metodické (viz zprávy o činnosti sekcí)

Zintenzívnění styků se zahraničními psychologickými organizacemi se ujal ústřední výbor ČSPS, který obnovil svá jednání s International Association of Applied Psychology a s International Union of Scientific Psychology za účelem začlenění ČSPS do mezinárodních psychologických organizací.

Bez odpovědi zůstal pokus navázat styk se sovětskou psychologickou společností. Úspěšnější byl pokus zajistit výměnou za naše publikace cizí odbornou literaturu. ČSPS vydala jako samostatné separáty přílohy k 4. a 5. číslu „Zpráv ČSPS“;

„Wechslerovy zkoušky W-B, WAIS, WISC — bibliografie“ a „Psychologické diagnostické pomůcky“ — katalog archivu diagnostických pomůcek Psychologického ústavu KU. Za obě publikace byly výměnou získány cenné materiály (hlavně diagnostické pomůcky), aniž bylo třeba odčerpávat devizy na jejich dovoz.

Prohlubování a rozšiřování styků čs. psychologie s příbuznými vědními obory a společnostmi.

Styk s příbuznými vědními obory a společnostmi je uskutečňován jednotlivými odbornými sekcemi, případně ve spolupráci s oblastní skupinou v Praze.

Činnost ČSPS je řízena Vědeckým kolegiem pro pedagogiku a psychologii ČSAV. V tomto orgánu se projednává i spolupráce s oborem pedagogiky. Tato spolupráce bude v příštím roce již koordinována Čs. pedagogickou společností při ČSAV.

Zdravotnická sekce velmi úzce spolupracuje s komisí pro psychologii v Psychiatrické sekci Čs. lékařské společnosti Jana Ev. Purkyně. Členové sekce přednášeli na nejrůznějších konferencích a pracovních zasedáních lékařských sekcí společnosti J. E. P.

Ekonomická sekce spolupracuje se Společností pracovního lékařství a s Komisí fyziologie práce při Čs. lékařské společnosti J. E. P. Spolupráce spočívá prozatím ve vzájemném informování o různých akcích a v aktivní přednáškové činnosti ekonomických psychologů na půdě těchto společností a naopak (ačkoliv toto méně). Kromě toho ekonomická sekce spolupracuje s Komisí dorostového lékařství v oboru psychologie práce.

Popularizací psychologických znalostí u nás se převážně zabývají oblastní skupiny ČSPS, většinou ve spolupráci s výbory příslušných sekcí ČSPS. Oblastní skupiny povětšinou pracují na půdě Společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí. Výbor každé OS pečuje o odbornou úroveň přednášek, které se v rámci přednáškových cyklů nebo „Lidových universit“ obracejí k veřejnosti s aktuální problematikou, zahrnující např. otázky výchovy, problémy dospívání, delinkvence mládeže apod.

Šíře tematiky těchto přednášek, pohotová reakce na naléhavou problematiku dneška jsou důkazem, že psychologové se snaží iniciativně zasahovat do současného společenského dění, informovat a pomáhat, kde je třeba a navrhnout zodpovědně uvážená řešení v otázkách veřejného zájmu.

Tematika některých přednášek konaných v jednotlivých oblastních skupinách během r. 1962 je toho svědectvím.

Tak OS — Praha měla na programu přednášek mimo jiné i tyto:

„O výsledcích psychologického výzkumu ve válcovnách na Kladně“

„O plánu práce poradny pro volbu povolání“

„O ověřování vhodnosti a spolehlivosti některých výběrových psychologických metod v oblasti železniční dopravy“.

Členové této skupiny přednášeli na konferencích a pracovních zasedáních Čs. lékařské společnosti J. E. P., na poradách pedagogických, na konferencích průmyslových a v rámci různých kulturních, vědeckých i osvětových akcí.

Členové OS — Hradec Králové kromě pravidelných pracovních schůzí skupiny přednášeli ve spolupráci se Společností pro šíření vědeckých a politických znalostí, a to o sexuální výchově, o dospívající mládeži, o duševním životě dítěte, o psychologii dospívající mládeže; přednášeli však také v rámci školení zdravotnického personálu např. o psychologii jednání zdravotnického pracovníka, o psychologii organicky nemocných, o mentálně defektním dítěti, o problematice leváctví apod.

Podle dosavadních zkušeností ze své činnosti se usnesla OS — Hradec Králové na tom, že v budoucnu bude konat přednášky a pracovní porady pro širší okruhy odborníků — např. pro učitele, lékaře, průmyslové pracovníky — a to vždy s tematikou z jejich zájmové oblasti. Hlavně mezi učiteli a lékaři je mnoho zájemců o psychologii. V letošním roce se skupina zaměřuje na tři hlavní otázky:

1. Co dává klinická psychologie lékařům v praxi
2. Pomoc psychologie ve školství
3. Uplatnění psychologie v průmyslu a dopravě

OS — Tábor připravuje v rámci popularizační činnosti sérii článků o aktuálních psychologických otázkách do krajského tisku. Příspěvky jsou kolektivně projednávány na schůzích OS, aby byla zaručena jejich odborná úroveň. Kromě toho připraví informativní a osvětové přednášky pro učitele, lékaře a případně zvláštní školení pro OPS apod. Ve velkých průmyslových závodech jihočeského kraje organizuje přednášky pracovníka Výzkumného ústavu bezpečnosti práce o práci psychologa v průmyslu.

OS — Kroměříž pracuje osvětově na půdě Společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí.

Čs. psychologická společnost se díky své organizační struktuře (v každém kraji je ustavena alespoň jedna oblastní skupina) může podílet na společenském dění a jeho problematice a přispívat k vhodnému řešení otázek, v nichž jsou její členové odborně kompetentní.

Péče o rozšíření možností uplatnění psychologie u nás.

Tento požadavek převzaly jednotlivé odborné sekce příslušných aplikačních oblastí psychologie do svých pracovních plánů.

Výbor zdravotnické sekce připravuje přímým jednáním s MZdr a se zdravotnickými referáty v krajích podmínky k širšímu uplatnění psychologie ve zdravotnictví, usiluje o to, aby na místa psychologů byli ustanovováni pouze pracovníci s plnou kvalifikací a aby vyučováním psychologie na zdravotnických školách byli pověřováni jen kvalifikovaní psychologové.

Výbor ekonomické sekce projednal možnosti zlepšení forem uplatnění psychologie a psychologů v našem hospodářském životě zatím individuálními zákroky u jednotlivých podniků, ministerstev a státních institucí. I když tyto zákroky pomohly odstranit akutní potíže, nemohly základní otázky uplatnění psychologie vyřešit. V této věci by bylo třeba dospět k obecnému řešení.

Ediční činnost.

V roce 1962 vyšla další dvě čísla (rozsahem dvojčísla) „Zpráv ČSPS“, která kromě obvyklých sdělení členům obsahovala bibliografické práce, jež svou tematikou a šíří zpracované oblasti jsou přínosem v naší psychologické literatuře a slouží jako prameny informací velmi požadované našimi psychology. Dvě práce otištěné jako přílohy 4. a 5. čísla „Zpráv ČSPS“, a to: „Weschlerovy zkoušky W-B, WAIS, WISC — bibliografie“ a „Psychologické diagnostické pomůcky — katalog archivu psychologických diagnostických pomůcek Psychologického ústavu KU“ vyšly jako samostatné separáty, kterých se používá ve styku se zahraničními psychologickými institucemi.

Péče o rozšíření členské základny

Členská základna rostla v r. 1962 organicky získáváním nových zájemců o práci ČSPS v jednotlivých sekcích a oblastních skupinách. Větší náborová akce obracející se na účastníky I. sjezdu čs. psychologů nepřinesla podstatnější vzrůst členstva.

Vl. Tardy, věd. tajemník

PRÁCA SLOVENSKEJ PSYCHOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI V OBDOBÍ 1961—1962

SPS má teraz 92 členov, čo je od marca 1960 vzrast o 95,7%. Jej práca spočívala v plnení celoštátnych úloh v rámci ČSPS, čo sa prejavilo najmä pri vypracúvaní celoštátneho plánu psychologického výskumu, v spoločnom prerokúvaní závažných otázok rozvoja psychologickéj vedy, otázok výchovy a odborného školenia psychológov, v spoločnom usporadúvaní pracovných porád, celoštátnej konferencie a sjazdu, v aktívnej účasti členov SPS na vydávaní ústredného psychologického časopisu. SPS so svojimi sekciami usporiadala v uplynulom období tri celoštátne konferencie, ktoré sa venovali problematike profesionálnej orientácie, psychologického výchovného poradenstva a ekonomickej psychológii.

SPS bola organisátorom a koordinátorom psychologickéj práce na Slovensku. Najaktívnejšiu činnosť v tomto smere vyvíjali sekcie SPS, najmä pedagogická pod vedením doc. Pardela, sekcia zdravotníckej psychológie, vedená Dr Dobrotkou, a sekcia ekonomickej psychológie, vedená Dr Danielom.

V rámci SPS úspešnú organizačnú, schôdzkovú i propagačnú činnosť vyvíjali 3 oblastné skupiny.

V oblasti výchovy a školenia psychológov podarilo sa v spolupráci s katedrou psychológie FF UK dosiahnuť zvýšenie kvôty poslucháčov na 10 ročne, podstatne sa zvýšila úroveň výučby psychológie ako aj odbornej praxe poslucháčov. SPS usporiadala taktiež prvé postgraduálne školenie s témou metodologie psychologickéj skúšky, ktoré malo pozitívny ohlas medzi členmi, najmä pracujúcimi v praxi. Neriešenou naďalej zostáva otázka systému postgraduálneho školenia. Taktiež vybavenie pracovníkov v praxi diagnostickými pomôckami je nedostatočné. Obe posledné úlohy však presahujú kompetenciu SPS. Podobným problémom zostávajú otázky stavovské, ktoré sú pálčivými najmä pre pracovníkov v praxi.

Styk výboru SPS s členstvom sa dial najmä prostredníctvom Bulletinu SPS, ktorý v uplynulom období vyšiel štyrikrát.

Propagácia a šírenie psychologických poznatkov sa diala vydávaním radu pôvodných i preložených psychologických prác; napriek tomu stále chýbajú vydania z najzávažnejších oblastí psychológie. Podstatne úspešnejšia bola činnosť prednášková a vedecko-popularizačná.

Perspektívy ďalšej práce SPS

V uplynulom období rozvíjala Slovenská psychologická spoločnosť svoju činnosť podľa plánu práce, ktorý vychádzal z úloh určených Spoločnosti jej stanovami ako aj z aktuálnych požiadaviek kladených na jej prácu jej členmi a našou spoločnosťou.

V dňoch 8.—10. apríla 1963 konal sa v Smoleniciach I. sjazd slovenských psychológov, spojený s valným zhromaždením SPS. Sjazd ukázal organizačný aj odborný rast členov, odznelo na ňom rad originálnych referátov teoretických aj z experimentálnych výskumov. Ukázalo sa, že psychológovia si uvedomujú závažné spoločenské úlohy, ktoré ich pri rozvoji socialistickej spoločnosti očakávajú, že k mnohým otázkam iniciatívne a v predstihu pristupujú. Na sjazde bola prijatá rezolúcia, ktorá vytyčuje hlavný smer ďalšej práci SPS a spolu s plánom práce sa stáva vodítkom pre prácu v nastávajúcom období. To je záväzná pre prácu nového výboru SPS, ktorý bol na valnom zhromaždení zvolený. Z hľadiska súčasnosti sa ukazuje ako najdôležitejšie naďalej prehĺbovať ideovú zameranosť rozpracúvaním marxistickej metodologie so súčasným zvyšovaním odbornej náročnosti každej psychologickéj práce. Pri vytyčovaní a riešení výskumných úloh sa bude vychádzať z najaktuálnejších potrieb socialistickej spoločnosti. Osobitná pozornosť sa bude venovať otázkam rodinnej, predškolskej a školskej výchovy, prevencii a náprave sociálno-patologických porúch detí a mládeže. Výskum sa sústreďí na sociálno-psychologické činitele ontogenézy detskej psychiky, na problémy skvalitnenia poznávacích procesov, na psychologické zákonitosti výchovno-vzdelávacieho procesu. Osobitná pozornosť v praxi aj výskume sa venuje otázke profesionálnej orientácie, problémom psychodiagnostiky a psychoprofylaxie. K zabezpečeniu týchto úloh bude potrebné prostredníctvom kolégií SAV a odborných komisií ministerstiev zamerať prácu jestvujúcich psychologických pracovísk na riešenie hlavných úloh a na koordinovanie tejto práce.

Z ďalších otázok za najväčšie sa považuje problém rozšírenia a skvalitnenia prípravy psychologických kádrov, problém vyriešenia pracovného zaradenia a pracovnej náplne psychológov v jednotlivých úsekoch praxe. SPS sa vynasnaží zdokonaľovať systém vedecko - technických informácií využitím kapacity jestvujúcich pracovísk, ako aj vypracovať základné učebné texty, príručky a kompendiá pre psychologické oblasti,

v ktorých sa to najviac vyžaduje. Nad'alej sa bude pokračovať v systematickej popularizačno-vedeckej činnosti.

Na prevedenie týchto úloh bude SPS a jej výbor pracovať všetkými svojimi možnosťami. Nad'alej sa plánuje pravidelná činnosť sekcií, posilnenie činnosti oblastných skupín, plánovanie práce podľa konkrétnych a aktuálnych úloh. Nový výbor už na svojich prvých schôdzach dbá na rozdelenie činnosti, na styk so sekciami a na riešenie a zabezpečovanie úloh vyplývajúcich z rezolúcie I. sjazdu a z plánu práce.

I. Š í p o š, v. r., ved. tajomník

T. P a r d e l, predseda

ZPRÁVA O ČINNOSTI KOMISE PRO DIAGNOSTICKÉ POMŮCKY ZA OBDOBÍ OD DUBNA 1960 DO KONCE ROKU 1962.

V r. 1959 a 1960 byla provedena dotazníková akce, která ukázala, které vyšetřovací metody jsou v současné době v naší psychologické praxi nejvíce používány. Získaný přehled byl východiskem další práce.

Velkým přínosem bylo vybudování archivu diagnostických pomůcek (prom. psych. Jiří Hoskovec), který se soustředil především na sbírání a katalogizaci testového materiálu a metod používaných u nás i v zahraničí. První přehled o této práci vyšel ve „Zprávách ČSPS“ 5/1962 pod názvem Psychologické diagnostické pomůcky — Katalog archivu diagnostických pomůcek. Tento katalog vyšel také separátně a je používán ve výměnné akci k zajištění nového testového materiálu ze zahraničí. K tomuto účelu byla sestavena rovněž bibliografie Wechslerových zkoušek (WB, WAIS, WISC) — vyšla rovněž separátně — a bibliografie Ravenových progresivních matric, která vyšla rovněž ve „Zprávách“ v č. 6. Pracuje se na bibliografii Rorschachovy zkoušky.

S předsednictvem psychologické komise Psychiatrické sekce PS bylo dohodnuto, že metodická sdělení budou zařazována pravidelně na pořad pracovních schůzí komise. Byla přednesena řada referátů o zkušenostech s novými i staršími vyšetřovacími metodami. Metodická sdělení tvořila významnou část pořadu prvního i druhého kursu pořádaného Ústavem pro doškolení lékařů v Praze pro psychology pracující v dětských zařízeních v prosinci 1960 a v prosinci 1962. Pracuje se na přehledu diagnostických metod ve formě skript pro studenty III. a IV. ročníku psychologie.

Dětští psychologové zpracovali přehled používaných diagnostických metod se stručnými charakteristikami pro připravovanou učebnici dětské psychiatrie.

V Psychologickém ústavu KU byly rozmnoženy instrukce k některým performančním a kresebným zkouškám (Reyova komplexní figura, zkouška Feyové, Bentonův test vizuální paměti, normy pro skládku „Panák“ a stavění kostek podle Gesella). Pro hodnocení školní zralosti dětí je k dispozici zkouška Reversal test. Soubor vyšetřovacích metod k diagnostice lehkých dětských encefalopatií, který zpracovali psychologové dětské psychiatrické služby Středočeského kraje, byl uveřejněn v knize Kučera a kolekt., „Psychopatologické projevy při lehkých dětských encefalopatiích“ (1961). Do tohoto souboru byla zahrnuta i zkouška „Duševní obzor a informovanost“ (DOI) sestavená Dr. Jar. Jiráskem, která byla publikována samostatně v Čs. psychiatrii. Rozhojňuje výběr metod k hodnocení sociální informovanosti a vyspělosti dětí a mládeže.

Akce, v níž byly rozmnoženy instrukce k Wechslerově zkoušce pro děti (WISC) ve zpracování Dr. Kubičky a Dr. Buršíka, byla již uzavřena. Zájemcům bylo rozesláno více než sto výtisků.

Rovněž byl skončen pokus o standardizaci jednoduchých výukových testů čtení a počtů. První byl publikován v Čs. psychologii, druhý je k dispozici zájemcům v Dětské psychiatrické poradně, Praha 2., Dittrichova 17.

K rozšíření metod zaměřených ke zkoumání osobnosti byla přeložena a upravena Learyho metoda. Standardizační práce, které byly již zčásti provedeny, budou pokračovat v dalším roce. Metoda bude patrně součástí obsáhlejší baterie testů pro výběr řidičů z povolání. Sestavení a prověření této baterie bude předním úkolem standardizační činnosti komise. Repertoire metod k hodnocení osobnosti rozšířil také Mirův myokinetický test. Zájemci byli informováni v „Čs. psychologii.“

Těžiště dosavadní činnosti komise bylo ve zjišťování současného vybavení psychologických pracovišť diagnostickými metodami a v doplňování jeho mezer. Soudíme, že v příštím období bude možno zajistit již výrobu standardních pomůcek k běžně užívaným diagnostickým souborům (TM, WB, WISC atd.), tisk standardních předloh (Raven např.) a skórovacích nebo záznamních archů pro jednotlivé zkoušky. Současně se stává velmi

naléhavou potřeba upravit některé vybrané metody pro naše poměry, ověřit rozsah jejich použitelnosti a standardizovat je na naší populaci.

Z. Matějček, předseda komise

ČINNOST ODBORNÝCH SEKCI ČSPS

Zpráva o činnosti teoreticko-metodické sekce ČSPS za rok 1962.

Teoreticko-metodická sekce uspořádala ve spolupráci s moravskou odbočkou ČSPS třetí cyklus přednášek „O užití kybernetiky v psychologii“. Tyto přednášky se konaly v Brně na jaře t. r. Plánovaná konference o problematice psychologie osobnosti byla pro nedostatek termínů odložena na rok 1963.

V. Břicháček, tajemník

Zpráva o činnosti Pedagogické sekce ČSPS za rok 1962.

Výbor pedagogické sekce se v r. 1962 zaměřil na tři hlavní problémy, a to:

1. na projednání problematiky výchovného poradenství,
2. na projednání přípravy učebnice pedagogické psychologie,
3. na přípravu celostátního semináře o současné psychologii myšlení.

1. Dne 1. března 1962 byl v Bratislavě pořádán seminář o výchovném poradenství za účasti širokého okruhu zájemců z českých zemí i ze Slovenska. Organizací semináře byla pověřena psychologická výchovná klinika v Bratislavě. Její vedoucí doc. dr. M. Bažány měl na poradě také hlavní referát.

V obsáhlé diskusi k referátu vystoupili teoretikové i praktikové, lékaři i pracovníci bezpečnosti. Byla vysoce oceněna dosavadní práce psychologických poraden (klinik) v Bratislavě, v Brně i v Košicích. Byla zdůrazněna nutnost důkladné odborné přípravy výchovných poradců na školách a jejich odborné řízení. Účastníci porady se rovněž shodli na tom, že vedle řešení individuálních případů je nutno klást stále větší důraz na kolektivní poradenství, tj. na řešení některých nedostatků v práci celé školy.

Z jednání semináře vzešla obsáhlá rezoluce, která byla zaslána jak MŠK tak i IV. odd. ÚV KSČ. Zpráva o semináři i referát dr. Bažányho byly otištěny v odborném tisku (Pedagogika).

Dalším krokem na tomto úseku byla užší schůzka zástupců psycholog. výchovných klinik a dětských psychologických po-

raden, kteří se sešli 16. února 1962 v Brně pod vedením akad. V. Chmelaře. Také z této porady vzešel obsáhlý elaborát (Poznámky k poradenství ve výchově), který byl rozeslán na všechna kompetentní místa, hlavně MŠK.

Dne 8. června 1962 konal se pak další seminář (společně s brněnskou pobočkou ČSPS), na němž jednotliví pracovníci referovali konkrétně o způsobech a výsledcích své práce. Také toto jednání bylo uzavřeno usnesením, jež opět bylo postoupeno MŠK i ÚV KSČ.

2. V souvislosti s přípravou učebnice pedagogické psychologie projednával výbor sekce plán a koncepci této učebnice na jedné své schůzi. Původně měl výbor sekce tvořit současně užší redakční kolektiv této učebnice. Tento úkol však byl nesplnitelný, protože kolektiv autorů se rozrostl a vedoucí redaktor připravované učebnice akad. V. Chmelař volil proto raději cestu individuálního projednávání otázek s jednotlivými autory. Vzhledem k této situaci byl proto pro rok 1963 v plánu práce tento úkol formulován nově.

3. Výbor sekce věnoval dále pozornost přípravě celostátního semináře o psychologii myšlení. Bylo usneseno, že koncepcí, programem i organizací semináře bude pověřena katedra psychologie filosofické fakulty v Olomouci. Byla přijata navrhovaná koncepce, že na tomto semináři by měl být přednesen jeden úvodní referát, který by nastínil stav současné teorie myšlení. Všechny ostatní referáty mají být zprávami o stavu a získaných výsledcích výzkumů, který provádějí jednotliví pracovníci nebo kolektivy. Svolání semináře se uskutečnilo.

4. Výbor sekce projednával kromě uvedených hlavních úkolů řadu dílčích otázek (projednání některých návrhů pro ústř. výbor ČSPS, projednávání přípravy konference ve Smolenicích, která byla později odvolána, plán práce na rok 1963 aj.).

Klady práce pedagogické sekce ČSPS je možno hodnotit ze dvou hledisek. Sekce pokračovala v práci, kterou rozvinula už v letech dřívějších. Při svolávání a pořádání celostátních seminářů se zaměřovala na stále sevřenější monotematicnost jednání. To přineslo velmi kladné výsledky na všech posledních seminářích. Jednání byla soustředěnější, věcnější a z odborného hlediska více prohloubena. Akce pedagogické sekce se při tom zaměřovaly jak na teoreticko-problémovou stránku (v. např. otázku profesionální orientace, výchovného poradenství), tak i na praktické otázky organizační a administrativní. Hodnota těchto jednání se projevuje i v tom, že během r. 1962 vyšel tiskem sborníček o výchově k volbě povolání, jehož obsahem

je právě jednání semináře o profesionální orientaci, konaného v Bratislavě v dubnu 1961. Je přitom třeba vskutku litovat, že výsledky práce pedagogické sekce byly dosud vcelku ignorovány jak pedagogy-teoretiky (praktikové, učitelé tuto práci oceňovali kladně) tak i příslušnými pracovníky MŠK.

E. Holas, předseda sekce

Zpráva o činnosti ekonomické sekce ČSPS za rok 1962.

Ekonomická sekce uspořádala péčí soudruhů ze Slovenska pracovní poradu ve dnech 29.—30. XI. 1962 v Bratislavě. Tematicky byla porada zaměřena na psychologické otázky pomoci hnutí brigád socialistické práce a na psychologické problémy analýzy práce v praxi (hlavně práce jeřábníka). Program porady byl doplněn výměnou vlastních pracovních zkušeností, projednáním stavovských a organizačních záležitostí, dále referátem dr. Daniela o návštěvě SSSR a prohlídkou bratislavských pracovišť, zabývajících se otázkami ekonomické psychologie.

Na podnět výboru sekce a pod konečnou redakcí s. Štikara byl pořízen přehled publikací čs. ekonomických psychologů za léta 1950—1960 připravovaný k tisku jako příloha „Zpráv“. Ve formě separátu bude tato bibliografie určena k výměně s ekonomickými psychology jiných zemí, zvláště socialistických. Tím byl učiněn první skromný krok ke konkrétní mezinárodní spolupráci. V roce 1962 vytiskly „Zprávy“ přehled sovětské literatury z psychologie práce za deset let a výběr novější literatury v anglickém jazyce; seznamy pořídila rovněž ekonomická sekce za spolupráce Psychologického ústavu.

Výbor sekce se také zabýval otázkou spolupráce se zástupci výroby a odborů, jakož i příbuzných vědních oborů. Po bedlivé úvaze se rozhodl napříště upustit od zvláštních porad s těmito pracovníky a doporučit jejich pravidelné zvaní na vybrané schůzky v oblastních skupinách, zvláště v Praze. Od tohoto postupu si slíbují určitý přesun těžiště spolupráce od projednávání formálně-organizačních otázek, které zvláště v poslední době nepřinášejí žádoucí výsledky, k řešení věcných problémů a interní psychologické osvětě. Za tím účelem byly pořízeny a doplňovány seznamy vhodných pracovníků.

Dále sekční výbor projednal návrh postgraduálního školení ekonomických psychologů. Byl proveden dotazníkový průzkum

o činnosti a potřebách ekonomických psychologů, jehož výsledků bude využito k další práci sekce.

Naši ekonomičtí psychologové uveřejnili v roce 1962 řadu odborných i populárních článků. Budou sepsány i za rok 1961 — a porížena zároveň abstrakta původních výzkumných prací.

Výbor sekce na svých schůzích pravidelně sledoval plnění plánu práce sekce, zajišťoval pomoc a hodnocení ekonomických psychologů v jednotlivých oblastních skupinách a jednotliví členové vyřizovali průběžně řadu drobnějších a z hlediska rozvoje oboru důležitých koordinačních a organizačních úkolů. I když nebyly splněny všechny body plánu práce sekce na rok 1962, zvláště pokud jde o spolupráci se zahraničím, přece byly učiněny významné pokroky ve většině vytčených úkolů.

Zb. Bureš, předseda sekce

Zpráva o činnosti zdravotnické sekce ČSPS za rok 1962

Těžisko odborné práce sekce bylo, stejně jako v minulých letech, v činnosti oblastních skupin. Podle plánu byla tematika pracovních schůzí zaměřena k otázkám vyšetřovacích metod, a to zejména v oblasti intelektu.

Spolu s pobočkou ČSPS v Brně, zdravotnickou sekcí SPS a psychologickou komisí Čs. psychiatrické společnosti uspořádala sekce ve dnech 30. 11. a 1. 12. celostátní seminář na téma „Výzkum souvislostí mezi poškozením mozku a psychickými projevy“. Seminář se konal v Brně a byl věnován k poctě 70. narozenin člena korespondenta ČSAV prof. V. Chmelaře. Odborná úroveň semináře byla velmi dobrá, potěšující byla též aktivní účast lékařů. Faktickou spolupráci s lékaři různých oborů uskutečňovaly v uplynulém roce také oblastní skupiny a možno ji hodnotit jako klad v odborné činnosti celé sekce.

Kromě porad předsednictva sekce se konaly dvě schůze výboru. Řada členů výboru se nemohla zúčastnit schůzí proto, že jim nemohly být hrazeny cestovní výlohy. (Nynější složení výboru: Doc. dr. Konečný, dr. Srnec, dr. Dobrotka, dr. Jaroš, dr. Kubička, dr. Ličko, dr. Srp, dr. Stančák, dr. Široký, dr. Švancara.) Výbor se zabýval mimo jiné potřebou zlepšení kontaktu s oblastními skupinami a učinil některá opatření v tomto směru. Práce na Kompendiu zdravotnické psychologie se přenáší na rok 1963, v ostatních bodech byl plán plněn průběžně.

R. Konečný, předseda sekce

J. Srnec, místopředseda sekce

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

OS — Havlíčkův Brod

Oblastní skupina Čs. psychologické společnosti v Havlíčkově Brodě pokračovala v roce 1962 v činnosti zaměřené především na spolupráci s Čs. společností pro šíření vědeckých a politických znalostí a s některými institucemi pedagogickými: uskutečnila řadu populárně-vědeckých přednášek. Mimo jiné se členové OS aktivně zúčastnili na programu Lidové university, pořádané Domem osvěty v Havlíčkově Brodě. Ve spolupráci s Okresním pedagogickým střediskem v Havlíčkově Brodě byla uspořádána v listopadu 1962 také přednáška pro učitele — sekce defektologie: „Specifické poruchy rozumového vývoje“. Jeden člen skupiny se také aktivně zúčastnil semináře Čs. psychologické společnosti v prosinci 1962 v Brně.

V počtu členů se OS v minulém roce nijak nerozrostla. Pro malý počet členů byly vlastní problémy odborné psychologické práce řešeny v příležitostných neformálních schůzkách.

M. Dolejší, předseda

OS — Hradec Králové

V r. 1962 uspořádala oblastní skupina v Hradci Králové celkem čtyři pracovní schůzky, z nichž tři byly určeny i pro učitele a lékaře a jedna byla věnována organizačním problémům skupiny.

Ed. Veselý, prom. ped., známý pracovník v oboru logopedie a autor četných logopedických cvičných textů, pojednal v 1. pracovní schůzce o problému tzv. aneurotické koktavosti. Jeho přednáška s diskusí zaujala zvláště pracovníky v oblasti defektologie. Autor uvedl své zkušenosti ze své více než 30leté praxe. Domnívá se, že asi z jedné třetiny koktavých dětí, u nichž prováděl nápravu (asi u 300 dětí), nešlo o tzv. neurózu řeči, ale

o aneurotickou koktavost. Svůj názor předložil k diskusi. Zmínil se též o různých skupinách balbutiků a uvedl některé nápravné metody. Zúčastnilo se celkem 24 zájemců o tyto otázky z řad školských pracovníků, psychologů a lékařů.

Další pracovní schůzka byla věnována otázkám dětské kresby, o níž referovali V. Veselá, prom. psych. (Posuzování zralosti pro školu podle kresby), R. Kohoutek, prom. psych. (Kresba člověka jako projekční metoda vyšetřování osobnosti) a Dr. St. Langer (Některé diagnosticky významné projevy v kresbách dětí.). Tato témata zaujala zvláště učitele a lékaře. Zúčastnilo se celkem 34 odborníků. Autoři se pokusili ukázat na některé možnosti použití kresby v diagnostické praxi (zvláště klinické) a naznačili některé problémy, které by bylo ještě třeba řešit.

Třetí pracovní schůzka byla věnována faktorové analýze. Dr. Vlad. Drozen, vedoucí kybernetického střediska lékařských ústavů v Hradci Králové, připravil pro oblastní skupinu přednášku s diskusí na námět „Praktický úvod do faktorové analýzy“. Přestože tato schůzka byla poměrně méně navštívena, přihlásilo se asi 35 zájemců o skripta z faktorové analýzy. Tato skripta byla již napsána a zaslána ústřednímu výboru Čs. psychologické spol. při ČSAV v Praze ke schválení a k recenzi.

Čtvrtá pracovní schůzka oblastní skupiny byla věnována organizačním záležitostem. Za předsedu oblastní skupiny byl zvolen Dr. St. Langer a do užšího výboru V. Veselá, prom. psych. MUDr. Miroslav Novák, krajský posudkový a dorostový lékař, a Ed. Veselý, prom. ped. ze Dvora Králové n. Lab. Prodiskutovaly se některé problémy práce v oblastní skupině. Ukázalo se, že mnozí pracovníci, kteří by měli předpoklady pro aktivní účast v oblastní skupině, se práce nezúčastní, a tak veškerá agenda spočívá většinou na předsedovi skupiny. Bylo dohodnuto, že členové pomohou aspoň částečně při organizačních pracích.

Plán, který si členové oblastní skupiny vytýčili před rokem, nemohl být úplně splněn, a proto částečně přechází i na rok 1963. Bylo to způsobeno tím, že někteří členové skupiny odešli do jiných oblastí nebo měnili pracoviště. Jinou příčinou byl zvýšený pracovní úvazek nebo zintenzívnění práce na těch pracovištích, kde je nedostatek psychologů (na psychiatrických odděleních, na pedag. institutu). U některých pracovníků se vyskytla řada nových pracovních problémů, takže museli dodatečně změnit své plány. Přesto mnozí naši členové se zúčastnili

populárněvědeckých přednášek a také publikovali v odborném tisku.

Někteří naši členové přednášeli v rámci Čs. společnosti pro šíření polit. a věd. znalostí (Dr. Vlad. Drozen o kybernetice, J. Valuš, prom. ped., o sex. výchově, o dospívající mládeži, Dr. St. Langer o duševním životě dítěte, o psychologii dospívající mládeže aj.). V. Veselá, prom. psych., vykonala řadu přednášek pro zdravotnické pracovníky (např. o psychologii jednání zdravotnického pracovníka, o psychologii organicky nemocných, o mentálně defektním dítěti, o problémech leváctví). Vědeckých konferencí se zúčastnili Dr. Vl. Drozen, V. Veselá, prom. psych., a T. Stránská, prom. psych.

Ve východočeském kraji se ukazuje potřeba obsadit odbornými psychology tato systematizovaná místa:

Na dětské psychiatrii KÚNZ v Hradci Králové — 1—2 místa.

V oddělení péče o matku a dítě KÚNZ v Hradci Králové — 1 místo.

Na oddělení dětské psychiatrie OÚNZ v Trutnově — 1 místo.

Na psychiatrické klinice KU v Hradci Králové — 1 místo.

V krajské dorostové ordinaci KÚNZ v Hradci Králové — 1 místo.

V Ústavu pro další vzdělávání učitelů v Hradci Králové — 1 místo (psychologie-pedagogika).

Dále se rýsují místa na psychiatrickém oddělení OÚNZ v Chocni a v Náchodě.

Na základě dosavadních zkušeností se usnesla oblastní skupina na tom, aby se v budoucnu konaly některé porady společné pro širší okruh odborníků (např. učitele, lékaře aj.) a některé pouze pro členy Čs. psychologické společnosti. Ukázalo se, že mezi učiteli a lékaři je celá řada vážných zájemců o psychologii. V poslední době projevili někteří pracovníci v textilním průmyslu (např. v Hronově) zájem o ekonomickou psychologii.

Oblastní skupina zahrnula do plánu na r. 1963 celkem čtyři pracovní schůzky, z nichž tři byly určeny pro širší okruh odborníků: 1. Co dává klinická psychologie lékařům v praxi. 2. Pomoc psychologie ve školství. 3. Uplatnění psychologie v průmyslu a v dopravě (v ekonomické oblasti). Každá z uvedených schůzek má několik odborných teoretických i praktických sdělení, jichž se zúčastní někteří naši členové. Čtvrtá schůzka

bude organizační. Kromě těchto čtyř schůzek se budou členové příležitostně scházet podle potřeb a nutnosti.

Naší snahou bude rozšiřovat nadále členský okruh a vytvářet předpoklady pro to, aby se co nejvíce zájemců zapojilo do naší činnosti.

St. Langer, předseda

OS — Kroměříž

Pro rok 1963 počítáme s dalším zintenzívněním naší činnosti. Pracovní schůze budeme pořádat dle možnosti dvakrát měsíčně, nejméně však jednou měsíčně. Každý člen se aktivně zúčastní práce skupiny. Chceme docílit, aby naše pracovní schůze měly co největší užitek jednak pro naši praxi a také přispěly k potřebnému výzkumu. Budeme se soustavně věnovat prověřování psychodiagnostických metod v naší klinické praxi — jako první bude na řadě Warteggův test. Opatříme si příslušnou dokumentaci a každý člen si také prostuduje literaturu. Technické pomůcky budou opatřeny pro každého pracovníka v potřebném množství. Získaným zkušenostem chceme věnovat seminář, na který bychom pozvali také zájemce ze sousedních oblastních skupin.

Počítáme s účastí na jarní pracovní konferenci pořádané zdravotnickou sekcí v Bratislavě a na prosincovém symposiu věnovaném metodám diagnostiky osobnosti. Obešleme všechny akce Společnosti.

Dále budeme pokračovat v osvětové psychologické práci, a to na půdě pedagogicko-psychologické sekce Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí.

Postaráme se o rozšíření členské základny a získáme za členy Společnosti všechny psychology pracující v naší oblasti.

K. Hradecký, předseda

OS — Plzeň

Západočeskou oblastní skupinou ČSPS byly dle plánu v průběhu r. 1962 uspořádány tři celodenní pracovní semináře. Z mnoha důvodů nebylo možné uskutečnit jich více. Ukazuje se, že organizace a příprava těchto seminářů je velmi náročná.

Těžko lze tyto semináře realizovat v naší skupině, kde psychologové jsou svými pracovišti od sebe značně vzdáleni, kde jsou zaměřeni k různým oborům psychologie a kde skupina má málo členů. Pro tuto užitečnou a potřebnou formu práce budeme postupně připravovat podmínky.

Dále byl zahájen kurs statistiky. I zde se objevila řada potíží, které skupina bude muset překonávat. Dosud byly provedeny čtyři lekce tohoto kursu. Závody V. I. Lenina zajišťují učitele a celý kurs financují.

S polskými studenty psychologie z poznaňské university, vedenými Mgr E. Talejkou, byla při jejich návštěvě v Plzni uspořádána beseda o psychologii v Polsku a Československu. Besedy se také zúčastnil s. inž. Jerhot, náčelník Plzeňské správy dráhy.

Stále více potíží v práci skupiny vzniká tím, že v Západočeském kraji je celá řada volných míst psychologů. (Přehled o těchto volných místech je uveden v příloze naší zprávy.) Dalším zdrojem obtíží je i to, že mnohá pracoviště jsou obsazena ne plně kvalifikovanými pracovníky, s erudicí spíše pedagogickou. Do určité míry ztěžovalo naší práci také to, že nebylo dosud vyřízeno členství v ČSPS těchto soudruhů:

Fiala Václav, Volfová Milena, Mayerová Marie (příhláška podaná v listopadu 1961).

Jan Velkoborský (příhláška podaná v lednu 1962).

Jakl František (příhláška podána v květnu 1962).

Na základě získaných zkušeností se ukazuje, že bude nutné:

- A. Zajistit, aby v Západočeském kraji byla všechna psychologická místa obsazena plně kvalifikovanými psychology.
- B. Odstranit některé nejasnosti v otázkách administrativně organizačních, zejména pokud se týkají členství psychologů Západočeského kraje v ČSPS.
- C. Hledat nové formy práce oblastní skupiny, kterými by bylo možno odstranit některé obtíže, jež jsou překážkou rozvoje její činnosti.
- D. Plánovat v průběhu r. 1963 pravidelné pracovní schůze oblastní skupiny.

V bodech A. a B. žádáme o pomoc ústřední výbor a sekretariát společnosti.

Přehled volných míst psychologů v Západočeském kraji:
Psychiatrická klinika Plzeň — 1 psycholog na dětském oddělení
Psychiatrická léčebna Dobřany — 2 psychologové
Záchytný dětský domov Plzeň — 1 psycholog
Pedagogický institut — 1 psycholog

A. Velehradský, předseda

Činnost výboru: Ve výboru byli soudruzi: Břicháček, Exner, Engelsmann, Hyhlík, Štikar, Šandera, Kuťák, Helus a Koch.

Výbor skupiny se sešel celkem 5krát. Na poradách byly projednávány a připravovány plenární akce skupiny. Předsedové jednotlivých sekcí podávali zprávy o chystaných a uskutečněných akcích své sekce. Byly řešeny aktuální otázky.

Činnost v sekcích:

Sekce zdravotnická — byla nejaktivnější a její činnost byla nejbohatší. Velmi úzce spolupracovala s psychologickou komisí psychiatrické sekce Purkyňovy společnosti.

Sekce teoretická — úzce spolupracovala s teoretickou sekcí ústředního výboru a zúčastnila se akcí v tomto širším rámci.

Sekce pedagogická — těžiště práce bylo spíše v činnosti organizační. Sekce obstarala program pro jednu plenární schůzku.

Sekce ekonomická — podílela se na uspořádání několika akcí organizovaných ČSPS a uspořádala 3 pracovní schůzky.

Spolupráce s ústředím: vedoucí sekcí se zúčastnili práce v ústředních sekcích.

Spolupráce s Čs. společností pro šíření vědeckých a politických znalostí: v sekci pro komun. výchovu v městském výboru společnosti pracovali prof. F. Hyhlík a Dr. J. Koch.

Stav členstva: na konci roku měla skupina 82 členů a v r. 1962 přibyli 3 další.

Činnost v plenu spočívala v přednáškové činnosti.

1. MUDr. H. Papoušek referoval o svých poznatcích z psychologických pracovišť v Anglii. V přednášce uvedl hlavní psychologická pracoviště zabývající se psychologií dítěte a ukázal, jak angličtí psychologové spolupracují se zdravotníky v péči o dítě.
2. Dr. J. Hlavsa přednášel o učících strojích. Vysvětlil principy učících strojů a uvedl hlavní výhody i nedostatky této moderní pedagogické pomůcky.
3. Američtí psychologové Dr. F. Palmer a prof. W. Kessen, kteří byli v létě na praxi v odd. vyšší nervové činnosti

v Ústavu péče o matku a dítě v Praze rovněž přednesli referáty. Dr Palmer přednášel na téma „Kritická období vývoje“. Rozebíral zajímavé jevy jako např. tzv. „imprinting“ ap. Prof. W. Kessen z university z Yale hovořil o „Raném vývoji učení u novorozenců“; uváděl výsledky svých pokusů s novorozenci v prvním týdnu života.

4. MUDr Grafová, MUDr Weis a PhDr J. Křivohlavý přednášeli o anatomii a fyziologii retikulární formace mozkového kmene a o významu retikulární formace v psychologii vnímání.
5. MUDr Nesnídalová, MUDr Macek a PhDr Matějček přednesli dílčí referáty na téma „Některé problémy výchovy dětí v domovech se zvýšenou výchovnou péčí“. Sdělili své zkušenosti ze sledování těchto dětí, hovořili o jejich tělesném vývoji a o problémech jejich školní zralosti.

Zdravotnická sekce pořádala několik diskusních schůzek, a to:

6. Prof. Vl. Tardy, doc. J. Dobiáš, Dr F. Engelsmann, Dr Hoskovec a Dr Z. Kaňka hovořili o zkušenostech s metodou vyšetřování intelektu u dospělých.
7. Dr L. Haas, Dr J. Diamant a Dr M. Bondy přednesli diskusní příspěvky o zkušenostech s vyšetřováním deteriorace intelektu.
8. Dr Z. Matějček, Dr L. Kubička, Dr Veselý a Dr M. Sommerová přednášeli o vyšetřování intelektu a o jeho poruchách u dětí.
9. Prof. Vl. Tardy přednášel o psychologii osobnosti — rozvedl teoretické pojetí této otázky.
Dr V. Břicháček v téže schůzce podal zprávu o studijním pobytu ve Francii.
10. Dr J. Neumann a Dr Z. Kaňka referovali o otázkách diagnostické testové baterie a Dr J. Srnec rozebral pojem „Porucha osobnosti.“

Na pracovních schůzkách ekonomické sekce referovali:

11. Dr O. Matoušek a Dr J. Růžička „O výsledcích psychologického výzkumu ve válcovnách na Kladně“.
12. Dr J. Růžička: „O plánu práce poradny pro volbu povolání“.
13. Dr J. Růžička: „O ověřování vhodnosti a spolehlivosti některých psychologických výběrových metod v oblasti železniční dopravy.“

Výbor pražské oblastní skupiny Čs. psycholog. společnosti dal podnět k nové formě činnosti — k práci v tzv. zájmových kroužcích. Budou to malé skupiny členů, kteří mají společné

specializované zájmy. V rámci zdrav. sekce vznikl kroužek zájemců o Rorschachovu metodu a kroužek zájemců o testy pro klinické diagnostické účely. Chystá se utvoření kroužků zájemců o psychologii dítěte raného a předškolního věku.

Členové pražské oblastní skupiny přednášeli na nejrůznějších konferencích a schůzkách lékařských sekcí společnosti J. E. Purkyně, na různých poradách pedagogických, na konferencích průmyslových, v rámci různých kulturních, vědeckých i osvětových akcí.

Práce naší skupiny měla řadu potíží. Zájmy našich členů jsou velmi různorodé a těžko hledáme společnou základnu; proto hodláme těžiště akcí přenést do sekcí a později do zájmových kroužků. Další potíží je velká zaneprázdněnost členů, což znesnadňuje stanovení vhodných termínů a získání přednášejících. V Praze je organizováno velké množství různých akcí s psychologickou tematikou, takže je nemožné všechny navštěvovat.

O. Šandera, jednatel

J. Koch, předseda

Plán činnosti nověji ustavené jihočeské oblastní skupiny ČSPS na rok 1963.

1. Čtvrtletní schůze skupiny:

15. 3. v DPL Opařany, spojená s exkurzí (celodenní),

27. 5. v Táboře,

23. 9. v dětském domově třídícím ve Vodňanech, spojená s exkurzí,

9. 12. v Českých Budějovicích, spojená s exkurzí na dětské a dospělé psychiatrii.

2. Vzájemný styk a spolupráce na pracovištích: exkurze (viz výše).

Do konce školního roku uskuteční kliničtí psychologové pro posluchače pedagogického institutu v Českých Budějovicích seminář o klinické psychologii se zaměřením k vyšetřovacím metodikám.

3. Výměna zkušeností, poskytování odborných pramenů:

Členové OS si budou vzájemně zapůjčovat získanou literaturu, na pracovních schůzkách se budou vzájemně informovat o svých zkušenostech a poznatcích z praxe, odborného školení i studia.

4. Společný úkol OS:

Členové OS, tj. kliničtí a pedagogičtí psychologové a lékaři, budou průběžně shromažďovat a na pracovních schůzkách hodnotit materiál o dětech předčasně zařazených do školní docházky tak, aby se dal později soustavně zpracovat.

5. Činnost osvětová a propagační:

OS připraví sérii popularizačních článků o aktuálních psychologických otázkách pro Jihočeskou Pravdu a jiné časopisy. Tyto příspěvky budou nejprve kolektivně projednány na schůzkách.

Členové OS nabídnou informativní a osvětové přednášky pro lékaře, zvláště školní, pro OPS atd.

OS nabídne ve 2. čtvrtletí několika velkým závodům v kraji (Milevsko, Sezimovo Ústí, České Budějovice) přednášky Dr. Křivohlavého z VÚBP v Praze o práci psychologa v průmyslu. Rámcově byla témata s přednášejícím projednána.

(Pozn.: Plán na rok 1963 byl schválen na schůzi OS v Opařanech 15. 3. 1963.)

J. Šlédr, předseda

XV. Mezinárodní kongres pro užitou psychologii.

Patnáctý kongres Mezinárodní společnosti pro užitou psychologii se bude konat v Lublani ve dnech 2.—8. srpna 1964. Přihlášky jsou přijímány do 30. ledna 1964 spolu s členským poplatkem 18.000 Din. (opožděné přihlášky jsou dražší — 24.000 Din.). Na základě zvláštní písemné žádosti a resumé je možné přihlásit omezený počet individuálních referátů v úředním jazyce kongresu (angličtina, francouzština a ruština), čas k přednesu referátu je omezen na 15 minut. V dubnu 1964 bude účastníkům sděleno, které referáty byly přijaty. Adresa je: General Secretary, Int. Assoc. of Applied Psych., 41, rue Gay Lussac, Paris 5, France.

Práce Kongresu se soustředí v symposiích s těmito tématy:

- Psychosociální aspekty průmyslové práce
- Únava a její prevence ve školách a průmyslu
- Metodologické problémy při hodnocení výchovných výsledků
- Pomoc psychologického výzkumu při průmyslovém výcviku
- Interdisciplinární přístup k problémům automatizace
- Teorie testu a rozmístění zaměstnanců
- Návrhy na systém spolupráce člověka a stroje
- Problém kriteria a poradenství při výběru zaměstnání
- Problémy věkových změn
- Měření postojů a jejich změn
- Klinická psychologie a experimentální psychopatologie
- Motivace a pracovní výkon
- Malá společenská skupina a průmyslový pracovní team (nebo: Strukturální a funkcionální charakteristika malé společenské skupiny)
- Kognitivní a sociální aspekty volby povolání

- Psycholog a vyšší vzdělání
- Teorie „vedení“ a praxe při řízení práce

Při sjezdu bude také organizována výstava odborných publikací i speciálních přístrojů a budou promítány odborné filmy. Jsou plánovány turistické exkurze a program pro rodiny členů. Další informační bulletiny přinesou bližší údaje o zápisu, ubytování a cestovních formalitách.

J.Milnerová

BIBLIOGRAFIE

ZPRÁVY AKADEMIE PEDAGOGICKÝCH VĚD RSFSR

Bibliografický soupis sborníků za léta 1957—1961

Brno, Státní pedagogická knihovna, 1962, 72 s.

Od roku 1957 vydává Akademie pedagogických věd RSFSR sborníky referátů „Doklady Akademii pedagogičeskich nauk RSFSR“. Dosud bylo vydáno celkem 23 sborníků, v nichž bylo publikováno 729 zpráv o výzkumných úkolech, řešených v jednotlivých ústavech Akademie i na katedrách sovětských vysokých škol.

T. Henek ze Státní pedagogické knihovny v Brně utřídil tyto zprávy v bibliografickém soupisu, jehož členění uvádíme:

I. Otázky polytechnického a odborného vzdělání

1. Obecné problémy
2. Pracovní vyučování
3. Výrobní vyučování
4. Polytechnizace vyučování v různých předmětech
5. Volba povolání

II. Otázky výchovy

III. Otázky metodiky vyučování

1. Obecné otázky
2. Vyučování mateřskému jazyku
 - a) Mluvnice a pravopis
 - b) Čtení a sloh
 - c) Literární výchova
3. Cizojazyčné vyučování
4. Matematika
5. Přírodní vědy
6. Ostatní vyučovací předměty

IV. Dějiny pedagogiky

V. Psychologie

1. Psychologie dítěte předškolního věku
2. Vnímání
3. Pozornost
4. Paměť
5. Myšlení
6. Řeč
7. City
8. Volní jednání
9. Motorika dítěte
10. Psychologie učení žáků
11. Psychologie práce

VI. Fyziologie vyšší nervové činnosti

VII. Fyziologie a morfologie dítěte

VIII. Tělesná výchova

IX. Školní hygiena

X. Defektologie

1. Psychologie

2. Logopedie

3. Tyflogedie

4. Somatopedie

5. Kombinované vady

Státní pedagogická knihovna v Brně, Solniční 12, poskytne zdarma tento soupis každému, kdo má o něj zájem. r.

BIBLIOGRAFIE EKONOMICKÉ PSYCHOLOGIE

V pátém čísle „Zpráv Československé psychologické společnosti“ byla uveřejněna sovětská bibliografie psychologie práce za léta 1950—1961. Tuto bibliografii sestavila (což omylem nebylo uvedeno) odborná dokumentátorka Čanyševa (Otdel spravovočno-bibliografičeskoj i informacionnoj raboty Gosudarstvennoj ordena Lenina biblioteki SSSR im. V. I. Lenina, Moskva), na žádost dokumentačního oddělení Psychologického ústavu KU.

Pro příští číslo Zpráv se připravuje péčí výboru ekonomické sekce Čs. psychologické společnosti přehled naší tvorby v této oblasti za léta 1950—1960. Tato bibliografie má sloužit jako výměnný materiál pro obdobné bibliografie z jiných zemí, zvláště socialistických.

V tomto čísle Zpráv jako příl. je uveřejněna bibliogr. obsažená v knize „Industrial Psychology“ od B. von Haller Gilmera (McGraw-Hill Co., Inc., 1961, str. 513.¹) Povolení k přetisku bibliografie opatřilo dokumentační oddělení Psychologického ústavu KU, kde jsou ke studiu další bibliografie.²)

PhDr. Z. Bureš,
předseda ekonomické sekce ČSPS

¹) Autor publikace „Industrial Psychology“, B. von Haller Gilmer, je vedoucím psychologického oddělení v Carnegie Institute of Technology, Pittsburgh. Sám přispěl osmi kapitolami; na dalších třinácti s ním spolupracovalo patnáct odborníků, z nichž většina jsou universitní profesori, kteří jsou rovněž odbornými poradci v různých průmyslových oblastech. Tato skupina vědeckých pracovníků prostudovala 15.000 publikací v tomto oboru jako přípravu pro sestavení textu a bibliografie zmíněné práce.

²) Další bibliografie k nahlédnutí: „Human Engineering Bibliography“, jejíž autoři jsou Professor Ivan N. McCollom (San Diego State College) a Professor Alphonse Chapanis (The Johns Hopkins University), San Diego, Calif., 1956, str. 128; dále, bibliografie (10 stránek) obsažená v knize „Arbeitswissenschaft, Grundlagen der Leistungsforschung und Arbeitsgestaltung“ od Dr. Huberta Huga Hilfa, profesora na hamburské univerzitě (Carl Hanser Verlag, München, 1957, str. 340); a jiné.

BIBLIOGRAFIE KNIH Z OBLASTI PSYCHOLOGIE PRÁCE, VYDANÝCH
V POLSKU V LETECH 1945—1963.

A. Prace oryginalne.

1. Adamiecki W., Kierownictwo ludzmi w pracy. Czytelnik, Warszawa 1948. Stron 47.
2. Bauman Z., Kariera. Iskry, Warszawa 1960. Stron 108.
3. Biegeleisic-Żelazowski B., Co to jest psychologicap pracy, „Wiedza-Zawód-Kultura“, Kraków 1949. Stron 54.
4. Biegeleisen-Żelazowski B., Poradnictwo zawodowe. „Wiedza-Zawód-Kultura“, Kraków 1949. Stron 347.
5. Chrzan B., Upowszechnienie poradnictwa zawodowego i szkolego. Spółdz. Pomocy i Urządzeń Szkolnych, Kraków 1947. S. 67.
6. Hulek A., Dobór zajęć dla inwalidów. MPiOS, Warszawa 1951.
7. Karyš R., Sadowska W., Psychologiczne badanie przydatności zawodowej. — Wydawnictwo Związkowe, Warszawa 1960. Stron 60.
8. Kowalewska S., Psychospołeczne warunki pracy w przedsiębiorstwie przemysłowym (Studium o systemie społecznym socjalistycznego przedsiębiorstwa), PAN Warszawa 1962. Stron 242.
9. Kowalewski Z., Chemicy w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Studium o pozycji społecznej i kulturalnej inteligencji technicznej), PAN Warszawa 1962.
10. Kozakiewicz M., O wyborze zawodu. PZWS Warszawa 1957. Stron 92.
11. Lutosławski J., Człowiek w przedsiębiorstwie przemysłowym, PWT Warszawa 1960. Stron 195.
12. Malanowski J., Robotnicy Warszawskiej Fabryki Motocykli, PAN Warszawa 196. Stron 99.
13. Matejko A., Socjologia zakładu pracy. Wiedza Powszechna, Warszawa 1961. Stron 318.
14. Matejko A., Socjologia przemysłu w Stanach Zjednoczonych Ameryk PWN, Warszawa 1962. Stron 286.
15. Matejko A., Kultura pracy zbiorowej. Wydawn. Związkowe, Warszawa 1962. Stron 203.
16. Michałkiewicz Z., Przydatność zawodowa robotników w starszym wieku. PWE, Warszawa 1962. Stron 295.
17. Nowacki T., Zadania kształcenia zawodowego. „Czytelnik“, Warszawa 1948. — Stron 32.
18. Pieter J., Krytyka dzieł twórczych. „Czytelnik“, Katowice 1948. Str. 337.
19. Olejnik T., Czynniki wpływające na zwiększenie wydajności i efektywności pracy produkcyjnej. TNOiK Poznań. Stron 72.
20. Okoń J., Paluszkiewicz L., Psychologia inżynierska, PWN, Warszawa 1965. Stron 256.
21. Pierasiński Z., Psychologia sprawnego myślenia „Wiedza Powszechna“ Warszawa 1961. Stron 229.
22. Pietrasiński Z., Sprawne kierownictwo. Wiedza Powsz., Warszawa 1962. Stron 255.
23. Piotrowski J., Praca zawodowa kobiety a rodzina. Książka i Wiedza, Warszawa 1963. Stron 365.
24. Pszozółowski T., Zsady sprawnego działania. Wiedza Powsz. Warszawa 1960. Stron 177.

25. Rosner J., Zgadnienia czasu pracy. Książka i Wiedza, Warszawa 1961. Stron 244.
26. Sarapata A., Doktor K., — Elementy socjologii przemysłu, PWE, Warszawa 1962.
27. Szewczuk W., Psychologia człowieka dorosłego. „Wiedza Powszechna“ Warszawa 1959. Stron 130.
28. Wojciechowski K., Zainteresowania młodzieży pracującej Wiedza Powszechna“, Warszawa 1960. Stron 208.
29. Prace zbiorowe — Analiza pracy (pod red. A. Hansena), „Wyd. Związkowe“ 1963. Stron 127.
30. Prace zbiorowe — Materiały do poradnictwa zawodowego, PWSZ, Warszawa 1960. Stron 336.
31. Prace zbiorowe — Wiedza o pracy ludzkiej. Antologia. Książka i Wiedza 1959. Stron 364.
32. Prace zbiorowe — Jak pracuje człowiek (Z badań polskich psychologów, socjologów i ekonomistów), Książka i Wiedza. Warszawa 1961. Stron 58.
33. Prace zbiorowe — pod red. J. Szczepańskiego „Z badań klasy robotniczej i inteligencji“, PAN 1959.
34. Práce zbiorowe — pod red. J. Szczepańskiego „Wykształcenie a pozycja społeczna inteligencji“, Część I i II.
35. Prace zbiorowe — pod red. J. Szczepańskiego „Studia nad rozwojem klasy robotniczej“, Część I i II, PAN 1962.

B. Prace tłumaczone z języków obcych.

36. Brouha L., Fizjologia w przemyśle (Physiology in Industry), WN-T, Warszawa 1962. Stron 145.
37. Brown J. A. C., Społeczna psychologia przemysłu (The Social Psychology of Industry), Książka i Wiedza, Warszawa 1962. Stron 345.
38. Friedmann G., Maszyna i człowiek. (Problem człowieka w cywilizacji maszynowej) — (Machine et humanisme), Książka i Wiedza, Warszawa 1960. Stron 406.
39. Strumilin S. G., Problemy wydajności pracy. Książka i Wiedza, Warszawa 1959.
40. Praca zbiorowa — Badanie pracy (Introduction to Work Study), PWN, Warszawa 1961. Stron 315.
41. Praca zbiorowa — Czynniki ludzki wyzapobieganiu wypadkom przy pracy w przemyśle (The Human Element in Industrial Accident Prevention), Wrocław 1961. Stron 142.
42. Praca zbiorowa — Problemy pracy w ZSRR. Książka i Wiedza 1963.

Mgr. Eugeniusz Talejko,
Poznań, Głogowska 96 m. 4.

Jako příloha k tomuto číslu vychází také bibliografie psychol. publikací v angličtině z let 1952—1961.